Nr. 103.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE w PIĄTEK DNIA 22 GRUDNIA V. S. 1816 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Poczta Północna z Petersburga pod dniem 13 grudnia zawiera: „ Wczora obchodzono tu z uroczystością rocznicę narodzin Nayjaśnieyszego Cesarza Jegomości, *Alexandra Pierwszego.* Znakomitsze osoby płci oboiey zjechały się do zimowego pałacu dla słuchania mszy świętey, po którey, łącznie z posłami i ministrami obcych mocarstw, składały swe powinszowania Cesarzowi Jegomości, Nayjaśnieyszym Cesarzowym i Wielkiemu Xiążęcin Jegomości.

W wigilią tak wielkiego dla *Rossyi* święta, osoba niewiadoma przysłała do Towarzystwa Dobroczynności, 10,000 rubli, z życzeniem, azeby ulokowane były na *lombardzie*, a roczny od nich procent obracany był na rzecz ubogich tuteyszey stolicy.

Podług gazety senackiey, Ukazem pod dniem 30 października do Rządzącego Senatu, rozkazano wznowić 11sty dawniey były powiat w gubernii *wiatskiey*, od głównego miasta *Malmyża*, *malmyzkim* zwany, i oddzielić dla niego z przyległych powiatow teyże gubernii 55,564 dusz, podług 5tey rewizyi. Etat roczny władz powiatowych, wynosi 6,838 rubli.

Daley w gazecie senackiey umieszczony iest etat policyi w mieście skarbowém, *Radoszkowiczach*, w gubernii *mińskiey*. Policyą składaią: Policmeyster i dwa członki z ratusza. Na rok: Policmeyster rubli 250. Na oficyalistow i wydatki kancellaryi rubli 120. Dozórca kwartałowy rubli 120, dla niego na wydatki rubli 20. W ogóle rubli 510. Siła zbroyna udziela się z batalionu garnizonowego w *Mińsku*, na żądanie Rządu gubernialnego. Summę etatem ninieyszym przepisaną i nadto potrzebną na utrzymanie policyi i różnych iey [illegible]atow, corocznie w listopadzie spólnie naznaczaią Gubernator Cywilny, Policmeyster i Ratusz mieski, z dochodow mieskich, w zdarzeniu ich niewystarczenia proporcyonalnie rozkłada się na obywateli, zostawuiąc wreście, ich dobrey woli, podeymować niektóre powinności w naturze, iak np. oświecenie ulic, dostarczenie stróżow, sług, albo utrzymywać ze składki.

Kurs petersburski: dukat hollenderski nowy rubli 11 kop. 50, stary rub. 11 kop. 25. Zmiana srebra 302½ kop. na rubla.

Z Grodna, dnia 15 grudnia 1816 roku.

(artykuł przysłany do Redakcyi)

Dzień wczorayszy Urodzin Nayukochańszego Naszego Monarchy, z należytą był obchodzony solennością. Po woyskowey paradzie i zwykłym w kościołach odprawionym nabożeństwie, zaproszeni zostali na obiad, woyskowi do Jaśnie Wielmożnego Jenerała od Kawaleryi Barona Wintzengerode, Kommenderuiącego drugim korpusem pierwszey Armii: a Cywilni do JW. tuteyszego Gubernatora Niemcewicza: wieczorem Damy i mężczyzni zebrali się na ustanowione tu Kassino, na którym, nim do zwyczaynych przystąpiono zabaw, licznie zgromadzeni Woyskowi i Cywilni dzień ten, tyle dla wszystkich radosny, oznaczyli składką na Inwalidow 1200 rubli wynoszącą: po czém zebrana kompania z naywiększą wesołością bawiąc się, w późną dopiero noc rozjechała się.

Królestwo Polskie

Wypis z Protokułu Sekretaryatu Stanu Królewstwa Polskiego.

My z Bożey Łaski

ALEXANDER I.

Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski, etc. etc. etc.

Zapatrzywszy się na Rozdział 2 Tytułu 4 Ustawy konstytucyyney, i Statut Reprezentacyi Narodowey; chcąc oznaczyć attrybucye Senatu, sposób iego postępowania; po wysłuchaniu Naszey Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy następuiący Statut Organiczny o Senacie.

Rozdział 1.

O Składzie Senatu.

Art. 1. Senat Królestwa Polskiego składa się, stosownie do art. 108 Ustawy konstytucyyney, z Xiążąt krwi Cesarsko-Królewskiey, z Senatorow Duchownych i świeckich.

Art. 2. Senatorami duchownymi są: ieden Arcy-Biskup, siedmiu Biskupow obrządku Łacińskiego, i ieden Biskup obrzędu Grecko-Unickiego.

Art 3. Senatorami świeckiemi są: ośmnastu Woiewodów, i trzydziestu siedmiu Kasztelanów.

Art. 4. Powyższa liczba Senatorow, artykułem 109 ustawy konstytucyyney wskazana, zawsze przynaymniey do trzech czwartych części zapełnioną będzie.

Art. 5. Pierwszeństwo między Biskupami, Woiewodami i Kasztelanami uważane będzie respective podług starszeństwa nominacyi.

Art. 6. W S[illegible] będzie przez Nas [illegible]zony i zpomiędzy świeckich Senatorow wybrany Prezes. Mieć on będzie pierwszeństwo nad wszystkiemi innemi Senatorami podczas ciągu swey Prezydencyi. W niebytności iego, pierwszy z świeckich Senatorów podług porządku starszeństwa prezydować będzie w Senacie.

Art. 7. Senat mieć będzie Sekretarza mianowanego przez Nas. Redakcya Protokułów Senatu i dozór nad niemi, iako też i nad wszelkiemi aktami, do iego obowiązku należą.

Art. 8. W pierwszém swoiém zebraniu Senat ułoży etat kancellaryi, i iey organizacyą wewnętrzną.

Art. 9. Senatorowie podług następuiącey roty składaią przysięgę w obliczu Senatu, a to w sposób publiczny i uroczysty: „ Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trócy Swiętey Jedynemu, na zachowanie konstytucyi i praw kraiowych, na wierność Królowi. “

Rozdział 2.

Ogólne obowiązki Senatu.

Art. 10. Senat, iako maiący udział Władzy prawodawczey, należy do składu Seymu. Sposób postępowania w tey mierze, uznawanie ważności Seymików, Zgromadzeń gminnych, i wyborów przez nich i przez Rady Woiewódzkie uczynionych, statutem organicznym o reprezentacyi narodowey iest oznaczony.

Zbiera się mocą uniwersałow Królewskich na ośm dni przed zwołaniem Izby Poselskiey, dla odbycia iey rugow.

Art. 11. Oprócz tego Senat, stosownie do ustawy konstytucyyney i statutu organicznego o reprezentacyi narodowey, *a*) wybiera członkow do Rejencyi.

b) sprawdza księgi obywatelskie, potwierdza ie, po rozstrzygnieniu zażaleń w tey mierze czynionych. *c*) stanowi o ważności list obieralnych, i o wyborach Radom Woiewódzkim powierzonych. *d*) podaie Kandydatów na dostoieństwo Senatorów świeckich. *e*) układa koley zasiadania w Trybunale nay wyższym. *f*) stanowi o oddaniu pod Sąd urzędników wyższych, z mocy artykułu 116 ustawy konstytucyyney. *g*) składa Sąd seymowy.

Art. 12. Dziewiętnastu Senatorow stanowią prawny komplet Senatu w dopełnieniu attrybucyy artykulu 11 nimieyszego Statutu przepisanych, wyiąwszy działania pod literami *a* i *g* w Artykule powyższym wskazane, w których komplet składać się będzie naymniey z dwudziestu pięciu Senatorow.

Art. 13. We wszystkich przypadkach, wktórych to nie iest osobnem urządzeniem inaczey wskazaie, prosta większość głosów stanowi; równość Prezyduiący rozwiązuie.

Rozdział 3.

O wyborze Członków do Rejencyi.

Art. 14. W przypadku Rejencyi, Senat na wezwanie Namiestnika przez Prezesa swego zwołany, wybierze większością kresek czterech Członkow Rejencyi.

Art. 15. Nie może bydź wybranym na Członka Rejencyi, iak tylko zpomiędzy zasłużonych w kraiu Polak rodowity, w królestwie osiadły, własność ziemiańską posiadaiący.

Art. 16. Na dwadzieścia cztery godzin przed dniem na posiedzenie wybiorcze oznaczonym, każdy z obecnych Senatorow poda Prezesowi na piśmie czterech Kandydatów, z wyrażeniem każdego imienia, nazwiska, oraz zasług urzędowych, i przywileiów osobistych.

Art. 17. Wezwani od Prezesa trzey Senatorowie ułożą łącznie z Sekretarzem Senatu z takowych podań listę ogólną Kandydatów, porządkiem większości uzyskanych zdań, których liczba obok imienia każdego podpisaną bydź ma.

Art. 18. Tym sposobem ułożona lista, co do zgodności z oryginalnemi podaniami przez wyżey wymienionych Senatorow poświadczona, i podpisem Prezesa zatwierdzona, rozpisaną będzie na tyle exemplarzy, ile się znaydzie obecnych do wotowania Senatorow. Po sprawdzeniu takowych wypisow przez wezwanych Senatorow, i poświadczeniu zgodności przez Sekretarza przez powyższych Sen[illegible] razem złożone i zamknięte będą [illegible] na to sporządzonem, klucze od niego wraz z listą orygin[illegible] poprzedniczemi podaniami Kandydatów, Prezesowi oddane będą.

Art. 19. Przeznaczone do wyboru Członkow Rejencyi publiczne Senatu posiedzenie, zacznie się od ogłoszenia listy podanych Kandydatów.

Art. 20. Po ustąpieniu arbitrów, Prezes Senatu otworzy naczynie zawieraiące rozpisane listy Kandydatow, i z tych iednę wyiąwszy, podkreśli na niey w zakrytym ustroniu cztery imiona osób, które godnemi do zasiadania w Rejencyi osądzi, a tak podkreśloną i we czworo złożoną listę wpuści do drugiego zamkniętego naczynia, przez otwór na wierzchu do tego sporządzony. Podobnież uczynią porządkiem starszeństwa wszyscy przytomni Senatorowie; z tém ostrzeżeniem, iż lista, na któreyby się więcey lub mniey iak czterech podkreślonych znalazło, za nieważną uznana, i odrzucona zostanie.

Art. 21. Po tak nastąpionym wyborze, Senatorowie mieysca swoie zasiądą, a Prezes rozkazawszy przywołać arbitrow, i wezwawszy innych trzech Senatorow do rewizyi list podkreślonych, otworzy naczynie też listy zawieraiące, z którego wyznaczeni do rewizyi Senatorowie wyymuiąc iednę po drugiey listę, imiona podkreślone koleyno ogłaszać, i do osóbnych protokołów zapisywać będą.

Art. 22. W przypadku równości kresek na dwóch, lub więcey Kandydatów, tamuiącey uzupełnienie wyboru czterech Członkow Rejencyi, którzyby innych wspól Kandydatów wyraźną większością kresek przewyższali, kreskowanie powtórzone będzie na tych tylko, pomiędzy któremi wydarzona równość stałaby na przeszkodzie do uzupełnienia wyboru.

Art. 23. Gdy zaś z powtórzonego podkreślenia ieszcze raz równość wyniknączby miała, wtedy takowa na tém samém posiedzeniu losem rozstrzygnioną będzie.

Art. 24. Tym sposobem wybrani Członkowie Rejencyi, natychmiast wezwani będą do wykonania przysięgi w Senacie, podług roty następuiącey:

„ Ja N. N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Tróycy Swiętey iedynemu, iż przez cały czas zasiadania w Rejencyi wierność Królowi, ustawie konstytucyyney i prawom zachowam, strzegąc całości granic Królestwa, przywileiow narodu, i dostoieństwa Królewskiego.

Art. 25. Gdyby który z wybranych Członkow nie był przytomny w stolicy, Prezes Senatu natychmiast do niego wyprawi gońca z uwiadomieniem o wyborze, i wezwaniem do niezwłócznego złożenia przysięgi.

Art. 26. Stosownie do artykułow 61 i 62 ustawy konstytucyyney, akt wykonaney w Senacie przysięgi przez Członkow Rejencyi, oddanym będzie Rejentowi Rossyyskiemu, a nawzaiem akt przysięgi tegoż Rejenta, w obliczu Polskich Członkow Rejencyi wykonać się maiący, Senatowi Królestwa przesłanym zostanie.

Art. 27. Gdyby który z wybranych Członkow Rejencyi dla nadzwyczayney przeszkody niebył w stanie podjąć się tego dostoieństwa, lub dopełnić przywiązanych do niego obowiązkow, wtedy pierwszy z porządku Kandydat naywięcey kresek maiący, mieysce iego zastąpi. Co iednak nie inaczey dopełnionem bydź może, iak przez wyraźną na uroczystém posiedzeniu Senatu zapadłą uchwałę. (*d. c. p.*)

Dalszy Ciąg Postanowienia Namiestnika Królewskiego o Kommissyach Examinacyynych.

TYTUŁ III

Przepisy dla Kommissyy Examinacyynych Wojewódzkich.

Art. 35 Posiedzenia w Kommissyach Examinacyynych odbywać się będą w miesiącach styczniu i sierpniu; kandydaci zaś podawać się powinni w miesiącach grudniu i lipcu, i koleią podań swoich examinowani będą.

Art. 36 Za zgłoszeniem się kandydata, Prezyduiący dzień odebrania na podaniu zapisze, przełożenie do oddzielnego Dziennika, dla Kommissyi Examinacyyney służącego, wpisać zaleci, i na pierwszem tygodniowém posiedzeniu do roztrząśnienia dowodów przystąpi.

Art. 37. Protokół posiedzeń utrzymuie ieden z Członków.

Art. 38 Jeżeli kandydat nie będzie mógł bydź przypuszczony do examinu, kommissya w odpowiedzi wyrazi powody, dla których to nastąpić nie mogło. Dla przypuszczonego zaś wyznaczy dzień examinu.

Art. 39 Kandydat ma bydź examinowany z nauk w artykule 5 wymienionych w tych przedmiotach, których znaiomość iest potrzebną dla sprawowania funkcyy i urzędów, do iakich się podaiący ubiega. Kandydaci podaiący się do funkcyy w klassie pierwszey w artykule 7 pod literą *a*) wyrażonych, przed deputacyą z Kommissyi examen złożą.

Art. 40. Examen będzie dwoiaki: ieden z teoryi, drugi z praktyki. Sessya examinacyyna przynaymniey godziu trzy trwać powinna.

Art. 41. W praktycznym examinie, kandydaci zadane sobie roboty, pisma, rachunki, plany i t. p. maią w mieyscu osóbnem pod okiem Examinacyynych, lub Deputowanych z Kommissyi wykonać.

Art. 42. Kommissya Examinacyyna uznawszy wyexaminowanego zdolność do sprawowania funkcyy i urzędow, w wydanem mu świadectwie wymieni klassę, przedmiot, lub przedmioty odbytego examinu, stopień okazaney zdolności w ustnych odpowiedziach i praktycznych wywodach; wyrazi oraz w czém mianowiciey celuie, i iakie umie ięzyki.

Art. 43. Gdy dla różności zdań, decyzya Kommissyi przez kreskowanie nastąpi, natenczas zdanie, mnieyszość głosow za sobą maiące, równie w protokóle zapisane będzie; a w przypadku, gdyby kreski przyzwanych znawców należały do mnieyszey liczby, rozpis wraz z protokółem na żądanie któregokolwiek Członka Kommissyi Examinacyyney ma bydź przesłany do Naywyższey Kommissyi Examinacyyney pod ostateczne rozstrzygnienie.

Art. 44. W przypadku, gdzie kandydatowi świadectwo zdatności odmówionem będzie, Kommissya w rezolucyi swey wymieni tego powody, i wskaże mu razem środki do dalszego w czém należy usposobienia.

Art. 45. Zaświadczenie zdolności i rezolucye wydawane kandydatom podpisane będą przez Prezesa, a zaświadczone przez Członka protokół utrzymuiącego.

Art. 46 Takowe zaswiadczenia w iednym exemplarzu wydane kandydatowi, a w drugim, Naywyższey Kommissyi examinacyyney przesłane będą.

TYTUŁ IV

Przepisy dla Naywyższey Kommissyi examinacyyney.

Art. 47. Za zgłoszeniem się kandydata do naywyższego examinu, z załączeniem potrzebnych dowodów, prezyduiący wezwie Członków Kommissyi i znawców na posiedzenie, do rozpoznania złożonych dowodow, do naznaczenia czasu i przedmiotu, z którego ma wypracować na piśmie rapporta, referaty, zdania, uwagi, lub rozprawy, albo inne stosowne dzieła praktyczne.

Art. 48 Examen w Naywyższey Kommissyi również będzie dwoiaki: ieden z teoryi, drugi z praktyki, zachowuiąc przepisy 41 artykułu.

Art. 49. Pierwszy będzie tu zdawany w całey obszerności nauk stosownych do urzędów, do których podaiący się swoie usposobienie okazać żąda.

Art. 50 Po złożeniu powyższego examinu, i po roztrząśnieniu przez Kommissyą, czyli pisma przez podaiącego się wygotowane były, Prezyduiący odda całe examinu dzieło do referatu iednemu z Członków Kommissyi. Obowiązkiem iest Referenta rozważyć naygruntowniey powierzone mu pisma, dostrzeżone uchybienia wyszczególnić, swoie zdanie umieścić, i rzecz przedstawić Kommissyi.

Art. 51. Kommissya uznawszy examinowanego zdolność, wyda mu zaswiadczenie, i każe wpisać w listę usposobionych.

Art. 52. W razie postanowienia, iż zaswiadczenie zdolności nie może bydź wydanem, Kommissya w odpowiedzi examinowanemu wskaże, w czém ieszcze mu się usposobić trzeba.

TYTUŁ V.

Urządzenia Ogólne.

Art. 53 Examina tak w Kommissyach Woiewódzkich iak w Kommissyi Naywyższey, odbywać się będą stosownie do oddzielnie, przez Naywyższą Kommissyą wydać się maiących przepisów.

Art. 54. Po odbyciu examinu w Kommissyi Woiewódzkiey, nie będzie wolno podawać się do examinu w Naywyższey Kommissyi examinacyyney, iak po dwóch latach odbytego urzędowania.

Art. 55 Jeżeli który z examinatorów iest krewnym w 1, lub 2gim stopniu kandydata, na mieysce takiego Prezes innego examinatora wyznaczy.

Art. 56 Gdyby się okazało, iż kandydat w examinie praktycznym pisma nie sam, ale za pomocą cudzą wypracowane, w Kommissyi złożył, natenczas traci prawo do urzędów; Urzędnik zaś, który mu był pomocny, w urzędzie zawieszonym zostanie, przynaymniey na miesiąc.

Art. 57 Każdy examen złożony bez otrzymania chlubnego zaświadczenia niemoże bydź powtórzonym, iak tylko po upłynieniu roku iednego.

Art. 58. Naywyższa Kommissya examinacyyna po każdym examinie listę wszystkich usposobionych kandydatów prześle do wszystkich Kommissyy Rządowych, do Rad Woiewódzkich, i poda do publiczney wiadomości.

Art. 59 Officyalista, lub Urzędnik utracaiący swoie mieysce za urzędowym wyrokiem, z listy wymazanym będzie, i podawać się do wyższego examinu nie może.

Art. 60. Kommissye Woiewódzkie przesyłać maią do Naywyższey Kommissyi examinacyyney, po każdym odbytym examinie, listę examinowanych kandydatów z wymienieniem ich klassy, przedmiotu odbytego examinu, stopnia zdolności. Nadto, raz w rok składać będą ogólny swoich czynności rapport.

Art. 61 Kandydatowi wolno podawać się do examinu z iednego, albo z kilku przedmiotów, ale z każdego zosóbna examinowanym będzie.

Art. 62. Żadna Władza kraiowa niema ani przedstawiać, ani mianować na urzędy, lub funkcye osób nie examinowanych podług powyższych przepisów, i zaświadczenia zdolności niemaiących.

TYTUŁ VI.

Urządzenie przemiiaiące.

Art. 63. Wszyscy Oficialiści i Urzędnicy publiczni, którzy do dnia publikacyi tego postanowienia zostaią w służbie publiczney, są wolni od examinów do posiadania funkcyy, lub urzędow w klassie, w którey iuż się znayduią. Chcąc postąpić na wyższy Urząd, obowiązani są złożyć examen do tey klassy stosowny.

Art. 64. Wykonanie ninieyszego postanowienia, które w dzienniku praw umieszczone bydź ma, wyższym Władzom, w czém do kogo należy, polecamy.

Działo się w *Warszawie* na posiedzeniu Rady administracyyney, dnia 2 listopada 1816 roku.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE

FRANCYA

Paryż, dnia 8 grudnia. Xiążę *Richelieu* w towarzystwie Radzcy Stanu Barona *Simeon*, udał się do Izby Parów, i złożył zgromadzeniu dwa projekta do prawa. Pierwszy względem powodów i skutków rozwodu; drugi względem rozłąki od stołu i łoża.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych ministrowie *Cazes* i *Dubouchage* (policyi i marynarki) wnieśli także trzy projekta do prawa. *Pierwszy* względem uchylenia uchwały z d. 29 października, nadaiącey Królowi moc więzienia osób, które ściągnęły na siebie podeyrzenie o targnienie się przeciw Królowi i bezpieczeństwu stanu, a to jeszcze przed jawném złożeniem dowodów w sądzie. Ta uchwała była tak mało używaną ze strony rządu, że liczba uwięzionych tym sposobem w całém państwie wynosiła: d. 1 stycznia t. r. tylko 167 osób, d. 1 lutego 204, a pierwszego dnia każdego miesiąca, jak po sobie następują, 224, 258, 205, 319; 1go czerwca, 216, 148, 86, 71, 52; 1 grudnia 31, między którymi włączenie 17 w Paryżu aresztowanych.— Prócz tych uwięzionych, widział rząd potrzebę, przeniesienia niektórych osób z jednego do drugiego departamentu, albo oddania pod dozór policyi głównego miasta departamentowego. Pierwszey klassy nie liczą teraz nawet sta (1go lipca było 253); drugiey klassy 192 (1go lipca było 297.)— Nowy projekt do prawa składa się ze 4 artykułów: 1) Każdy, na kogo padnie dostateczne podeyrzenie, że przeciw osobie królewskiey, bezpieczeństwu stanu, albo familii królewskiey do spisku należy lub go knuje, aż do upłynienia tego prawa, i bez stawienia go przed sądem, może bydź aresztowanym i więzionym, za sporządzeniem na to rozkazu przez prezydenta rady ministrów i naszego ministra sekretarza stanu, w departamencie jeneralnéy policyi. 2) Skoro się tylko wypadek taki zdarzy, dozórcy i strażnicy więzień w przeciągu 24 godzin po weyściu uwięzionego, powinni przesłać prokuratorowi Królewskiemu kopiją rozkazu na uwięzienie, a prokurator ma zaraz wysłuchać uwięzionego; jeśliby zaś ten żądał sporządzić protokuł, jego ustne wyznanie, papiery, dowody etc. przyjąć, i przez ręce jeneralnego prokuratora, przesłać do ministra sprawiedliwości, aby ten mógł zdadź o tém sprawę w radzie królewskiey, która w rzeczy tey ostatecznie stanowi. 3) Uchwała z dnia 29 października 1815 jest zniesiona; skutkiem jey trwające środki, w miesiąc po ogłoszeniu ninieyszego prawa moc swoję tracą, ile powyższemi (art. 1 i 2) przypadkami i formami nie zostały potwierdzone. 4) Ninieysza uchwała z dniem 1 stycznia 1818, kończy prawną moc swoję.

Drugi projekt jest względem wolności druku: „*Podług praw* pod dniem 21 października 1814 roku (mówił P. *de Cazes*), ograniczenia wolności druku, co do gazet, dzienników i innych pism, powinny ustać z teraźnieyszém posiedzeniem Izby. Król w postanowieniu swojém pod dniem 22 lipca 1815, kresu tego nie oczekiwał, zniósł cenzurę xiąg, a tylko cenzurę gazet i pism peryodycznych utrzymał. Na rozkaz J. K. Mci podajemy Izbie, to dwoiste postanowienie przedłużyć. Nie podajemy bynaymniey, ażeby zasady konstytucyi obalane, albo, zmieniane były; uznajemy je, w całey ich rozciągłości i mądrości; przewidujemy walne ich skutki; ale też razem przekonani jesteśmy o rzeczywistey potrzebie, kres ten oddalić, iżby gazety i dzienniki bez poprzedniczego przeyrzenia wychodzić miały. Byłoby to uchybieniem tego, cośmy winni dla Francyi i Króla, gdybyśmy pobudek tego naszego przekonania wyłożyć nie starali się. Od lat 30 gazety wielką nad nami miały władzę. (Tu przechodzi mówca czasy rewolucyyne, i moc wpływu, jaki w nich gazety miały; czasy despotyzmu, i różne w nich nadużycia, jakich się dopuszczały gazety). Daley mówi: Dwa tu pytania same się nastręczają: 1) Czy stronnictwa pomiędzy nami do tego stopnia są przytłumione; czy ustanowienia nasze tak są mocne i tak ustalone; czy nasze, położenie tak jest zabezpieczone, iż pochlebiać sobie możemy, że niebezpieczeństwo nieograniczoney wolności druku gazet niewątpliwie przez korzyści ztąd wynikające przeważonem zostanie? 2) W tym przypadku, w którymby nawet mniey potrzebném ograniczenie bydź się zdawało, czy wolność druku dzienników we Francyi

jeszcze na niejaki czas ograniczyć należy, przez troskliwość, ażeby one wręku rządu Królewskiego tym bydź nie mogły, czém były w czasie rządu, który z pośrzodka nas zniknął? — Nieżyjemy w tak umiarkowanych i spokoynych czasach, w których spokoyność przeszłości pewną jest warownią dla spokoyności na przyszłość, i w których partye nie są skutkiem powszechnie podniesionych namiętności; ale skutkiem dobrze wyrachowanym oppozyci, ambicyi oddanych ludzi, którzyby do Minis-eryum weyśdź chcieli, a następnie zaledwie powierzchowność towarzyskiego porządku na sobie noszą i mieszają. Mądrość Królewska przytłumiła wprawdzie stronnictwa przez to, że wszystkie wielkie sprawy narodu około tronu zgromadziła; ale jeszcze głównego zaroda niezgodności tych spraw zniszczyć nie potrafiła, albo wszystkie ślady nieszczęśliwey walki, którą one z sobą wiodły, zatarte bydź nie mogły; zostało tylko oczekiwać stopniowego słabienia, a naostatek i zupełnego ich zniknienia. Któżby chciał karmi im dodawać? któżby chciał wywodzić je na codzienne pole nowych utarczek i ćwiczeń, iżby się przez te cząstkowe ucierania, rychło w powszechną woynę zamienić, i nanowo powszechną spokoyność wstrząść mogły. Lecz powie kto: droga do sądu jest otwarta i nadużycie wolności druku gazeciarzy, może bydź ukarane równie, jak i autorów. Widoczna tu zachodzi różnica: postępowanie sądowe, równie jak i dzieł wydawanie jest powolne; lecz pisma polotne, jak samo imie ich obwieszcza, nie wychodzą, lecz wylatują; uprzedzają karę, i prędzey złe zrządzą, aniżeli winowayca poścignionym bydź może. Tym bardziey więc mądra przezorność uprzedzać je radzi. (mówca przechodzi niebezpieczeństwa, jakie nieograniczona wolność druku gazet naszych może zrządzić w obcych nawet krajach.) W samey Anglii, gdzie gazety wszystkiego sobie pozwalać mogą przeciw obcym krajom, po rewolucyi 1688 wolność druku przez kilka lat ciągle była strzymaną, chociaż *Anglia* nie była wtedy wystawioną na tyle niebezpieczeństw zewnątrz, jak my teraz wystawieni jesteśmy. Nie należy ztąd wnosić, że gazety nie wszystko ogłaszać mogą? z tego, że są pod dozorem rządu należy wnosić, że rząd je zechce uciskać; mógłżeby rząd teraźnieyszy, tak jak jest, będąc uorganizowany, zamienić się kiedykolwiek w despotyzm i ucisk?—Kończy mówca temi znaczącemi słowy: „nieograniczona wolność druku gazet mogłaby w teraźnieyszym wewnętrznym położeniu Francyi stać się niebezpieczną. Z wyższego uważana punktu, stałaby się okropną, szkodliwą, zgubną; a zatym niepodobna jest, iżby mogła bydź dozwoloną.“

Potym podał Minister następujący projekt do prawa: 1) Gazety i pisma peryodyczne mają wychodzić tylko za królewskiém zezwoleniem. 2) Niniejsze prawo przestaje bydź obowiązującem równo z dniem 1 stycznia 1818 roku.

P. *Decazes* wniósł trzeci projekt, przez który postanowiono, iż jeżeliby dzieło jakie skonfiskowane zostało, ten, któremu je skonfiskowano, może przeciw konfiskacie uczynić przełożenie. Jeżeli sąd w ośmiu dniach niepotwierdzi konfiskaty, właściciel dzieło swe napowrót odbierze. — Na posiedzeniu dnia 9 ma Izba roztrząsać trzy te projekta.

Na niektórych przedmieściach nanowo się zdarzyły wrzawy i skupienia około kramek piekarskich. Rząd własnym kosztem utrzymuje chleb w umiarkowaney cenie, przez co żyjący z zarobku utrzymać się mogą z tego, co zarabiają. Rząd każdemu piekarzowi, za każdy wór mąki na chleb wypieczoney, płaci pewną summę. Ale od niejakiego czasu skarb niedość punktualnie obowiązek ten wykonywał, i różnym piekarzom opłatę zawinił; piekarze, chociaż po większéy części ludzie majętni, nie chcą teraz za cenę zwyczayną chleba przedawać, aż póki im zaległość wypłacona nie będzie.

Paryż dnia 10 grudnia. Król zupełnie jest wolny od podagry, jeszcze jednak z pokojów nie wychodzi. Dnia 8 wielki był zjazd do dworu królewskiego. Posłowie Neapolitański i Hiszpański znaydowali się na mszy. Okazowanie woyska, które odprawiać się miało na dziedzińcu tuilleryskiém, dla złey pogody odłożonem zostało.— Xiążę *Angoulente* za kilka dni wyjeżdża do departamentów zachodnich, dla przywrócenia tam spokoyności.— *Wandea* nie chce płacić podatków, i żąda wynagrodzenia za ofiary, które przez lat 25 dla sprawy królewskiey podeymowała. Deputowani z tych departamentów chcą, ażeby wynagrodzenia te do budżetu tegorocznego wciągnione były.

Minister Woyny, Xiążę *Feltre*, z wielą znakomitemi osobami woyskowemi, pracuie nad układem nowéy administracyi woyskowéy. Rozumieią, iż na przyszłą wiosnę siła zbroyna Francyi powiększoną zostanie. — Król przyjął łaskawie prośbę miasta *Lyonu*, iżby wniém rynek jeden nosił imie *Ludwika XVI.* — Xiądz *de Pradt* przyjechał już do *Paryża* i ma wkrótce wydać dzieło o *Belgiach.* — Towarzystwo Antypiratyczne ma wybić medal na pamiątkę zwycięztwa pod Algierem.— Na 25ty Xiążę *Welington* jest tu spodziewany. Małżonka jego siadła dnia 5 w *Calais* na okręt, dla jechania do *Anglii.* — W Imieniu zakonu Maltańskiego do obu Izb podaną została prośba drukowana, w którey zakon ten doprasza się, iżby dobra dawniey do niego należące, a w rewolucyi skonfiskowane, lecz jeszcze niealienowane, powrócone mu były. — Komitet kawalerów Zakonu Maltańskiego przysłał ozdobę tego orderu P. *Deseze* z listem pełnym grzeczności, wyrażaiacym podziękowanie za to, że w burzliwych czasach rewolucyynych bronił sprawy tego zakonu z męztwem, zapałem i dobrym skutkiem.

Xiążę Taylerand do *Vallencey* wyjechał, i od nie dawnego czasu w zupełney iuż iest niełasce. —Codzień Rządowi kosztuie 50,000 franków utrzymanie ceny chleba niższéy ośmnastą *sous* na 4ch funtach.— Jedna gazet francuzkich czyni uwagę, iż w *Paryżu* iest teraz 70,000 psów, i radzi, ażeby przez roczny od nich podatek dochód municypalny tego miasta powiększyć. — Do *Marsylii* przybywa teraz bardzo wiele zboża. Do *Krymu* zapisano 3. miliony centnarów.

Zona Jenerała *Ameil* przybyła do *Paryża* i do krajów Hannowerskich wyjechała. — Pani *Stael* powiedziała nie dawno: „*Moia sala iest teraz szpitalem. Przyimuię do niey ranionych ze wszystkich partyy.*„

Włochy.

Głoszą, iż bawiący od wielu lat w *Rzymie* Xiążę *Sax-Gotha* i Xiężna *Dietrichstein*, przeszli na łono kościoła katolickiego. — Donoszą z *Florencyi*, iż Marszałkowa *Ney* z rodziną swoją osiadła w tym kraju, i że tameczny Poseł Francuzki, Kawaler *Vernegues*, szczególniey się nią opiekuje, mając do tego rozkaz od swego dworu. — Była Królowa Hetruryyska zapadła na zdrowiu. — Xiążę Regent Angielski wywzajemnił się za podarunki Oyca ś. ofiarowaniem zbioru przewybornych instrumentów astronomicznych dla observatoryum rzymskiego.

Hiszpanija.

Z pewnego źródła dowiadujemy się, pisze gazeta tuluzka, iż wieść o ściągnieniu woyska Hiszpańskiego w *Katalonii*, jest wierutnym fałszem. Stosunki między dworami Francuzkim a Hiszpańskim są ze wszech miar przyjacielskiemi; złość więc tylko mogła się pokusić o wzniecenie podobney obawy. Woysko w *Katalonii* nie przewyższa liczby 10,000 głów. Cała *Hiszpanija* podzielona na okręgi woyskowe.

Indye Wschodnie.

Donoszą z *Jawy*, iż tam odebrano wiadomość o świetném zwycięztwie, które Anglicy pod *Macassar*, na wyspie *Celebes*, nad woyskiem tamecznych krajowców odnieśli. Uderzono na nieprzyjaciela, mocne zaymującego stanowisko, którego broniło 15 redut i spadzista skała na 50 łokci wysoka. Opanowano szańce, i dowódcę nieprzyjacielskiego zabito. Anglicy mieli 5 officerów i 74 żołnierzy zabitych lub ranionych. Całe woysko angielskie składało się z 500 ludzi z żołnierzami morskiemi i maytkami.

Dozwala się drukować: Z. Niemczewski, Prof. Komit. Cenz. Członek. — w Drukarni XX. Pijarów.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO Ner 103

WILNO DNIA 22 GRUDNIA 1816 ROKU.

— *Wilno* —

Marszałek Gubernii Litewsko Wileńskiey uwiadamia Obywateli, iż w skutek rozrządzeń Zwierzchności, naznaczony termin do wyboru Sędziego Granicznego Appellacyynego, w dniu 4 następuiącego miesiąca stycznia, na który czas, Obywatele maiący prawo do Elekcyi, raczą zebrać się do miast powiatowych, dla uskutecznienia obioru.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE

ANGLIA

Londyn dnia 10 grudnia. Wielki Xiążę Jmć, *Mikołay*, w podróży swéy odwiedzał *Birmingham*, *Derby*, *Sheffield*, *Leids*, etc. Xiążę *Devonshire* z wielką okazałością przyymował Wielkiego Xiążęcia w dobrach swoich.

Wczora dnia 9, o godzinie 2giey, Xiążę Rejent, który umyslnie dla tego z *Brighton* powrócił, dawał wielką audyencyą w *Carltonhouse*, dla przyjęcia ze zwykłą uroczystością poselstwa *Rady gminney miasta Londynu*. Po udzieleniu rozkazów zasiadł Xiążę Rejent na tronie, otoczony wielkiemi urzędnikami państwa i dworu. Radę gminną, postępującą zwolna w uroczystym orszaku, wszędzie po drodze witał lud radosnemi okrzykami, a przy weyściu pałacowém przyjętą było ze zwykłemi honorami i muzyką wojenną, Lord Major był na czele; z nim dalsze osoby magistratury, 3 aldermanów, szeryfowie i 44 członków rady mieskiey. (Znaydował się tez i P. *Waithmann.*) Podane i czytane przez archiwaryusza, *Sir John Silvester*, poselstwo, jest następującego brzmienia:

„My, nayposłusznieysi i naywiernieysi słudzy N. Króla Jmci, Lard Major, Aldermani i gminy miasta Londynu, zebrani w radzie ogólney, zbliżamy się nayuniżeniey, do Waszéy Królewiczowskiey Mości, dla przełożenia cierpień i ucisków narodu, oraz dla przełożenia z nayglębszém uszanowaniem użycia środków, które, podług przekonania naszego, nieodbicie są potrzebne, dla bezpieczeństwa, pokoju i pomyślności państwa.

Wstrzymujemy się od roztrząsania szczególnych, okoliczności, smutnych obrazów niedostatku i cierpień, które wszędy się okazują. Niedostatek i nędza, przez tyle lat coraz bardziey wzrastając, stała się nakoniec nieznośną: nie ogranicza się już w pewney części państwa.— Sprawa handlu, rękodzielni i rolnictwa ulega podobnież pod nieuhamowanym ciężarem; dla wielkiey części ludności stało się niepodobną, znaleźdź zatrudnienia, a dla nader mnieyszey znosić nasze obecne nadzwyczayne ciężary.

Prosimy Waszéy Królewiczowskiey Mości, niech nam wolno będzie przełożyć, że nasze tak zawikłane nieszczęścia nie są skutkiem samego tylko przeyścia ze stanu woyny do pokoju, ani też z samych tylko nagłych i przypadkywych przyczyn wynikają; a tém samém nie przez cząstkowe i czasowe środki oddalone bydź mogą.

Uciski nasze, są skutkiem nagłych i zgubnych wojen, które niesprawiedliwie wszczynane i uporczywie prowadzone były, chociaż rozsądny ich zamiar był już osiągniony — skutkiem zaiste, ogromnych subsydyów, które płacone były obcym mocarstwom, dla obrony własnéy ich ziemi, lub uderzenia na swych sąsiadów — Skutkiem zawodnych pieniędzy papierowych — nigdy nie widzianéy i z konstytucyą niezgodney siły wojennéy w czasie pokoju — bezprzykładney i codziennie wzrastającey listy cywilney — nieograniczoney wielkości summ, użytych na niezasłużone pensye i nadania, — i lekkomyślnego teraz publilcznego skarbu w każdey gałęzi rządowey trwonienia, które wszystkie powstają, z zepsutego i nieumiarkowanego stanu reprezentacyi narodu w parlamencie, przyczém cały dozór, jaki konstytucya mieć chce, nad sługami korony z oka spuszczony, a parlament stał się sługą ministrów.

Nie możemy wstrzymać się od wyrażenia naszego smutku i niechęci, że nie mając baczenia na zaleconą od W. K. M., w czasie otwarcia ostatniego zgromadzenia parlamentu, oszczędność, Ministeryum znalazło jednak sposoby, do oparcia się wszelkim wniesieniom, względem zmnieyszenia wydatków narodowych, i że się jemu udało znaleśdź większość do wśpierania i upoważnienia swoich postępków, a to wbrew poleceniu W. K. Mci i wyraźnéy woli narodu; co nowym jest zasmucającym dowodem szkodliwego stanu reprezentacyi, i dopełnieniem rzeczywistości faktów, o których już tak często mówiono, i które okazać przed szrankami parlamentu, oświadczeoném było w prośbie, podaney już w roku 1793 przez godnego poważenia Carles, *teraz* Lorda Grey, *a z któréy okazuje się, że wielka massa ludu od wszelkiego udziału w wyborze członków jest wyłączona, i że większość poważnego parlamentu składa się z właścicieli podupadłych miasteczek i oddany jest wpływawi Izby skarbu i kilku małey liczby możnych familiy.*

„Niemożemy już dłużey znosić marnotrawczych środków i uciskającego ciężaru podatków, i powinniśwy naypokorniey przełożyć W. K. Mci, że tylko reforma tych nadużyć, tylko przywrócenie narodowi należnego mu prawa w obiorach członków parlamentu, może zabezpieczyć od ich powrotu, — obawy ludu zaspokoić, — rozjątrzone jego uczucie ułagodzić i zachować od nieszczęść, w ktore naród przez uporczywe i zaślepione przywiązanie do obecnego, szkodliwego i rozwiązłego systematu wplątanym bydź musi.

Przeto upraszamy Waszey Królewiczowskiey Mości jak naypokorniey o nayprędsze zwołanie parlamentu, i ażebyś raczył poruczyć jego bezpośredniey rozwadze walne te przedmioty, oraz użycie środków dla uchylenia wszystkich niepotrzebnych mieysc, pensyy i nadań, zmnieyszenia naszéy teraznieyszéy, tak niezmierney, siły zbroynéy, użycia, ile można naywiększéy oszczędno ci w publicznych wydatkach, i dla przywrócenia narodowi praw, względem przyzwoitego udziału i należnego wpływu do prawodawstwa.“

Odpowiedź Xiążęcia Regenta.

„Z żywém uczuciem zdziwienia i zasmucenia przyymuję to poselstwo Lorda Majora, Aldermanów i Radnych, na gminną radę zgromadzonych. Ile też ja nad teraźnieyszym uciskiem i ciężarem kraju boleję, równie czuję pociechę w przekonaniu, że większa część poddanych J. K. Mci, pomimo rozmaitych usiłowań, ku ich zaburzeniu lub uwiedzeniu czynionych, jest dostatecznie przekonaną, że to trudne doświadczenie, które z tak przykładną cierpliwością i męztwem znoszą, nieuniknionym w głównym względzie przyczynóm przypisać należy. Z serdeczną też roskoszą uważam usiłowania ślalchetney dobroczynności, która się teraz tak pożytecznie i tak chwalebnie w królestwie okazuje. Z tém większą ufnością będę zapytywał o radę doświadczonéy mądrości Parlamentu w tey epoce, którą w obecnych okolicznościach kraju, po dóyrzałém przełożeniu za nayprzyzwoitszą do jego zgromadzenia poczytałem; zupełnie też przekonany jestem, że mocne a umiarkowane sprawowanie rządu, mądrością, jednością i prawością narodu wśpierane, z pomyślnością pracować będzie, przeciw sposobom działania, które, z jakichkolwiek bądź zasad pochodzą, jednakże posłużyćby mogły do zamienienia

... trudności w źródła ciągłego i niepowetowanego nieszczęścia."

Xiążę Rejent nanowo obrany został W. Mistrzem i patronem wolnych mularzy w *Szkocyi*.

Gazeta *Times* mocny umieściła artykuł przeciwko jezuitóm, z którego wyświeca się, że zakon ten dotąd wielkie posiada kollegia w *Stonhurst* pod *Preston* w hrabstwie *Lancaster*, i jescze znakomitszy zakład w *Castle-Brown* w *Irlandyi*. Daley, że w *Anglii* liczne zdarzyły się przeyścia do religii katoilckiey, i że teraz szczególniey w hrabstwach wewnętrznych dzieło nawracania z wielkim odbywa się pospiechém.

Na początku miesiąca listopada umarł niedaleko *Londynu* osobliwszy dziwak który miał 105 lat. Wyraził w testamencie: „Chcę, aby mię tu przy weyściu na cmentarz pochowano, ażebym w czasie zmartwychwstania, kiedy zapewne każdy śpieszyć się będzie, niedostał się w wielką ciżbę."

Szwaycarya.

Rząd Kantonu *Argowii* w *Szwaycaryi* nakazał, aby samobóyców grzebano na zwykłych cmentarzach. Sprzeciwiający się temu, podpadną karze pieniężney od 20 do 100 franków, lub więzieniu naywięcey dziesięciodniowemu.

Królestwo Sardynii.

Od dnia 1go czerwca 1817 ogłoszone będą w *Sabaudyi* za nieważne, wszystkie małżeństwa, które od roku 1792 były cywilnie zawarte, jeżeli nie będą teraz potwierdzone obrzędem kościelnym.

Ameryka Hiszpańska

Podług gazety berlińskiey, w *Paryżu* otrzymano listy, pisane z *St. Pierre* (na *Martynice*), pod 10 października, które zawieraią, co następuie: „Nadeszły tu naypóźnieysze wiadomości z lądu, z których się wykazuie, że sprawa powstańców szczęśliwszy wzięła obrót. Hiszpański Jenerał *Lopez*, przez nich pobity został. W *Barcellonie* oczekuią ich przybycia: wszyscy biorą się do ucieczki. Byli iuż nawet powstańcy o kilka mil tylko od *Caracas*, i od *Laguayra*, a w ostatniém z tych mieście wyładowane rzeczy znowu na okręty śpiesznie wynoszą. Dowódzcą ich iest *M'Gregor*, szkot rodem, który po klęsce *Bolivara* w głąb kraiu pociągnął. Znaiomy Kommodor *Brown*, po długiém krążeniu na morzu południowém, dnia 26 września na okręcie *Condé de Palmella* do *Barbados* przypłynął.

Gazety angielskie umieściły z *Londynu* pod 10m grudnia: Jenerał *Mina* d. 15 października z *Baltimore* do *Port-au-Prince* przybył, zkąd na czele iedney wyprawy do *Mexyku* ma płynąć — Portugalska wyprawa przeciw *Buenos-Ayres* ciągle ieszcze iest nieczynną — Pomiędzy obrońcami nowey rzeczypospolitey *Buenos-Ayres* nad rzeką *Plata*, znayduią się i bohaterki. Zona dowódzcy *Padilla*, ma pod swoiem dowództwem korpus republikańskich amazonek. W bitwie, która w lipcu zaszła, własną ręką zdobyła chorągiew królewską. Jenerał naczelny woysk republikańskich w *Peru* donosi o tém zdarzeniu, w udzielnych depeszach z *Tukuman* pod 24 lipca do prezydenta rządu w *Buenos-Ayres* przysłanych.

Indye Wschodnie.

Gazeta *Korrespondenta hamburskiego* umieściła z *Londynu* pod 10 grudnia: Naczelnicy *Marattow* w *Indyach-Wschodnich* ciągle z sobą woynę prowadzą. *Umeer-Khan* oblega teraz miasto *Teypper* rezydencyą Rojaha *Teypper* — *Divide et impera* (poróżniay i rozkazuy) iest teraz przysłowiem Kompanii Wschodnio-Indyyskiey.

Królestwo Haiti.

Piszą z *Londynu* pod 10 grudnia: „Ajent francuzki stawił się przed *Pethionem*, dla czynienia z nim układow w imieniu Króla francuzkiego. Ale ten naczelnik *Mulatrow*, który przed kilką tygodniami wybrany został dożywotnim naczelnikiem rzeczypospolitey *Haiti*, odprawił go, iako nieupoważnionego do uznania nasamprzód zupełney niepodległości *Haiti*. Ajent ten natymiast z *Cap-François*, teras *Cap-Henry*, na fregacie napowrót popłynął, dla szukania lepszego sobie szczęścia u *Christopha*, w monarchiczney części wyspy *St. Domingo*.

Dzowala się drukować Z. Niemczewski Prof. Komit. Cenz. Członek. — w Drukarni XX. Pijarów.

OBWIESZCZENIE.

1 Kommissya dla urządzenia interessow Radziwiłowskich roku 1814 lutego 24 dnia Naywyższym Ukazem w Chaumont ustanowiona, a w dniu 14 mca Xbra 1816 roku do Nieświża zgromadzona, postanowiła rozpocząć czynności swoie, Sądowe i Ekonomiczne w dniu 14 stycznia 1817 roku w mieście Wilnie, dokąd stosownie do organizacyi dla niey przez Nayjaśnieyszego Imperatora Wszech Rossyi i Króla Polskiego w dniu 6m sierpnia 1816 roku w St. Petersburgu podpisaney; Zapozwy danemi będą od massy Radziwiłowskiey, iako też i od stron do niey interessowanych dla Obywateli Guberniiow Mińskiey, Wileńskiey, Grodzieńskiey, Wołyńskiey, Podolskiey, Białoruskiey, Inflantskiey, Kurlandzkiey i Obwodu Białostockiego z terminem sześcioniedzielnym, dla Obywateli zaś innych odległeyszych Guberniow Rossyyskich, i Królestwa Polskiego, z terminem dwónastoniedzielnym; wszystkim zaś innym za granicą mieszkaiącym z terminem pułrocznym. Wszyscy ci, którzy w przeciągu wyznaczonego rocznego terminu od Datty ogłoszenia onego, tak w Gazetach Kuryera Litewskiego, Korrespondenta Warszawskiego, i Gazety Warszawskiey, niestawią się i z prawami swoiemi i pretensyami w formie przepisaney popisywać się nie będą; utracą tym samym na zawsze prawa swoie i wieczne onym milczenie nakazanym zostanie Datt w Nieświżu Mca grudnia 15 dnia Ru 1816.

Alexander Pociey Prezes.

---

1 Magistrat miasta powiatowego Kowna, maiąc wprowadzoną w Sąd swóy Sprawę kompetytorską, na powództwo JPP. Anny i Eufrozyny Kamińskich, Johanny Pawłowskiey, i Heleny Chrystowskiey Rejentowey, w assystencyi opiekunow i mężow, z JPP. Bogumiłą z Mroczkowskich Grembarchową, Anną Mitakową Por. woysk Ross. Ewą i Maryanną Mroczkowskiemi, iako Sukcessorami w assystencyi Opieki, także Starozakonnemi Jankielem i Basia Abramowiczami tradycyynemi Possesorami, iza wpłynieniem w też kompetytorstwo dalszych ieszcze osób ścielących pretensorstwo i zbiegaiących się do funduszu po Antonim i Maryannie Mroczkowskich pozostałego, a przez Sukcessorow na satysfakcyą wierzy-

cieli rodzicielskich oświadczonego, odkładowym swoim Dekretem dnia 10 8bra idącego roku poczętym, a 13 9bra tegoż roku skończonym, przewodnicząc się Prawem, i wszystkostronnym Jednomyślnym zgodzeniem się, na zamiar wszystkich wierzycieli Antoniego i Maryanny Mroczkowskich zeszłych iuż do wieczności iednoczasowego usatysfakcyonowania; dla zebrania massy i ułatwienia podziału, przy uznanych Aktach kalkulacyi i weryfikacyi z Possesorow tradycyynych, licytacyą domu pod Nm 87 na ulicy śmietańskiey w mieście Kownie i dalszey przy nim Budowli położonych, w dniach 20m marca, 15 i ostatecznie 27 Apryla 1817 roku w mieście Kownie odbywać się maiącą, oraz wyprzedaż ruchomości, ieśli się iakowa z komportacyi okaże, przeznaczywszy; po takowych Aktach approbatę nabycia, i oczewistą rozprawę, sub amissione na niestawaiących, zadeterminował; żeby przeto żaden z wierzycieli niewiadomością niesкładał się, takową Awizacyą do trzykrotnego w Gazecie Kuryera Litewskiego opublikowania podaie 1816 roku Decembra 1 dnia.

Józef Przemieniecki Burmistrz.
Jan Dahn Radny.
Marcin Zawistowski Radny.
Sądowy Pisarz Wincenty Swolkień.

---

1 Excerpt oświadczenia z Protokułu Potocznego Ziem. Pttu Wileń. w dacie niżey wyrażaiący się zapisanego et Eorundem pod pieczęcią Urzędową Ziem. Pttu Wileń. stronie, iest wydan, Roku tysiąc ośmset szesnastego, Miesiąca Decembra dwódziestego dnia.

Przed Aktami Ziemskiemi Powiatu Wileńskiego, stawaiąc osobiście Starozakonny Icko Rubinowicz Obywatel Wileński oświadczenie niżey w treści wyrażaiące się wpisać do protokułu podał, w wyrazach następuiących pisane— Oświadczenie Imieniem WJPana Abrahama Bernarda Sowietnika i Doktora zanosi się w rzeczy następney — Doszła Ziłmu Dellatorowi wiadomość z ust nieiakiegoś W. Hoppena, a bardziey prezentuiącego Dekret Exdywizyi, iakoby nieiakiegoś Mickiewicza, sądzący summę złotych polskich dwa tysiące pięćset. Zilcy Dellator żadnych nigdy nikomu Obligów niedawał, Dekretow na siebie niemiał, Mickiewicza samego nieżna, o Exdywizyi niewie, o W. Hoppenie pierwszy raz słyszy; zatym niebędąc nikomu winnym do satysfakcyi nic obowiązany nie iest. Dla tego ninieysze oświadczenie zapisuie. U tego oświadczenia w Protokule podpis następny, Icko Rubinowicz.

Zgodność z Protokułem świadczę Józef Naborowski Regent.

---

1. Sąd Exdywizorski dekretem oczewistym Sądu Głównego Departamentu drugiego Obwodu Białostockiego dnia 29 Nowembra 1810 roku zapadłym, na rozdzielenie Massy maiątku po zeszłym Antonim Gąsowskim, tak w depozycie po byłey Białostockiey Pruskiey Regencyi naydujący się, jako też u W. Józefa Łszowskiego na Dobrach Romeyki zwanych w Obwodzie i powiecie Białostockim położonych, opartey, i dalszych funduszów, po między sukcessorów i wierzycieli tegoż Gąsowskiego przeznaczony, po dwu odkładach czynności swojéy w dniach 15 maja i 10 Oktobra 1811 roku, z przyczyny iż względem summ depozytalnych nienastąpiło władz przyzwoitych ostateczne postanowienie, za zgodzeniem się samychże Wielmożnych Kredytorow i Sukcessorów, nastałych, na żądanie tychże stron dopiero w dniu 1 Decembra teraźnieyszego roku 1816 wznowiwszy czynność swoję, uwiadamia i wzywa wszystkich WW. Sukcessarów i Wierzycieli zeszłego Antoniego Gąsowskiego aby dowody probujące ich należności lub mogące wyświecić jakiekolwiek zeszłego Gąsowskiego fundusze dla wzajemnego w onych rozpatrzenia się, w dniu 15 Februaryi 1817 roku do Kancellaryi Sądu Spraw Cywilnych Białostockiego i Sokolskiego powiatów, mi, lub przez umocowanych złożyli, i nas podług onych, w dniu 3 aprila tegoż 1817 roku wedle starego Kalendarza, jako ostatecznym już do podziału messy konkursowey terminie, należności, lub roszczenia swoje, przed Sądem Exdywizorskiem w mieście Białymstoku odbywać swą czynność mającym, usprawiedliwiali; w przeciwnym bowiem zdarzeniu, każdego niestawającego i niezgłaszającego się, choćby naysprawiedliwsza należność, podług ostrzeżenia przez Dekret Sądu Głównego uczynionego, i do wypełnienia Sądowi Exdywizorskiemu poleconego, upadowi wiecznemu oddaną, i za niebyłą ogłoszoną zostanie, jakowe obwieszczenie, aby w gazetach publicznych Kuryera Litewskiego, Warszawskiey, i Korrespondenta Warszawskiego trzykrotnie w Numerach po sobie następujących umieszczonym i ogłoszonym było, mieć chce i stanowi. Dan w Białymstoku dnia 4go Decembra 1816 roku.

Marcin Jaworowski Sędzia Grodzki Białostocki Exdywizor.
Stanisław Ołdakowski Sędz. Ziem. Sądu Spraw Cywilnych Bielskiego i Drohyckiego Ptn Exdyw.
Piotr Kramkowski Exdywizor.

---

3 W Magistracie miasta Wilna, za Remissą Sądu Głównego Litewsko-Wileńskiego Drugiego Departamentu, na Sprawę Exdywizyi maiątku JPana Daniela Bukszy byłego Ławnika M. Wilna nastałą, wypadł Dekret prawne Dyllacye między wszystkiemi stronami przeznaczaiący, dnia 6 mca Junii teraźnieyszego 1816 roku ogłoszony, z zastrzeżeniem, abywszyscy Kredytorowie i pretensorowie, iakiegobądź stanu i rzeczy, do maiątku JPana Daniela Bukszy pretensye regulować mogący; z dowodami do następney oczewistey rosprawy stawali, i pretensyów swych dowodzili; sub amissione rei zastrzeżono. Dla czego Magistrat Wileński ninieyszą Awizacyą w Kuryerze Litewskim potrzykroć zamieszcza. Działo się w Wilnie roku 1816 miesiąca Xbra 9 dnia.

Józef Klimaszewski Burm. M W.
Dominik Rewkowski Regent.

3. Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnącego całą Rossyą etc. etc. etc.

Pozew edyktalny przed Sąd Taxatorsko-Exdywizorski Magistratu miasta Wilna, w referencyi do dowodów u Sądu złożyć się maiących, processów, manifestów, awizacyów przy Kuryerze Litewskim, z instancyi JP. Daniela Bukszy Ławnika byłego miasta Wilna; Ur. Annie matce, Felixowi, Janowi, Michałowi synom Brzozowskim Podstol. i Podstolicom; Starozak. Josielowi Szmuyłowiczowi Bayraktowi, sukcessorom, Icki Josielewicza mieszkańca miasteczka Turca. — Gabryelowi Hereykowiczowi, i Mejerowi Kadysewiczowi, napasnym i kondyktowym pretensorom. — Antoniemu Grymayle, Maciejowi Pawłowskiemu byłemu Burmistrzowi miasta Wilna, Szymonowi Orłowskiemu Adwokatowi Subs. Wileńskich, jednym do uzupełnienia wydanych świadectw, drugim z tymże, do przyświadczenia i przyznania dowodu na sądzie w sprawie kondyktu powyższego aktorow rzeczy — Ur. Janowi Marcinkiewiczowi Zabie Komandorowi, Karolowi Bukszy, sukcessorom zeszłego Antoniego Pacewicza, Franciszkowi Poznańskiemu Obyw. miasta Wilna, Johanowi Berknerowi, Krzysztofowi Welerowi, sukcessorom Jakóba Sznachenberga zegarmistrza, Ludwikowi Umbachaumowi, Anieli Gurnowskiey, Karolowi Aulichowi, Michałowi Dawrowskiemu, Starozak. Leybie Aronowiczowi Gordonowi, Faywiszowi Abramowiczowi Szymela brata — Fryderykowi i Józefacie Mejerom obywatelom miasta Wilna, pretensorom, Ignacemu Rozalii i Adamowi Kaczyńskim sukcessorom zeszłey Antoniny z Ka-

yńskich 1mo voto Grabowey in post Danielowey Bukszyney jednym do kassaty pretensyów, drugim do obliczenia się, oraz dalszym wszelkim kredytorom i pretensorom w rzeczach żałobami uprzedniemi poszczególnionych; a zaś Debitorom jako to: Janowi Jakubowiczowi o złotych polskich 3240 od roku 1797 zawinione. Gulskiemu o złot. pol. 144 od roku 1798. Wasilowi Jakowlewiczowi o zlt. pol. 1200. Kozłowskiey i jey siestrze sukcessorom zeszłego Wincentego Minkiewicza Burmistrza o złot. pol. 608. Janowi Rodziewiczowi o złot. pol. 96. Tomaszowi i żenie Czerkowskim sukcessorom Olzarowiczowey o złot. pol. 204. Budzkowi na Antokolu mieszkającemu o złot. pol. 112. Kinowey o zlt. pol. 100. Fleyszerowi dzierżawcy poczty w Jedlinie o złotych polskich 100. Iwanowskiemu Sekret. złot. pol. 60. Symonowi i samey Kreszkiewiczom o złot. pol. 1000, Maciejowi Statkowskiemu o zlt. pol. 84. Matce Wincentego Rynkiewicza byłego pisarza przy browarze o zlt. pol. 286. Antoniemu Zaleskiemu o złot. pol. 964. Szlomce Faywiszowiczowi o złot polskich 800. Janowi i Zuzannie z Petersel w Bachmanôm małżonkom o zlt. pol. 4922. Józefowi Wrotnowskiemu Pisarzowi grodzkiemu powiatu Trockiego czerw. zlt. 14. Janowi Sołkiewiczowi byłemu pisarzowi przy browarze o złot. pol. 542 i o zlt. pol. 126. Janowi Januszewskiemu byłemu Strażn. w Magistracie Wileńskim o złot. pol. 54. Antoniemu Sotkiewiczowi o zlt. pol 80. Antoniemu Kościkowiczowi mieszkającemu nad rzeką Wilią o zlt. pol. 55. Hryniewskim Sekret. Wileńskim o zlt. pol. 108. Krzysztofowi Wilhelmowi Szunerdzie, i Janowi Gotlibowi Szunerdzie jego poręcznikowi o zlt. pol. 200. Szymonowi Maculewiczowi, o zlt. pol. 100. Floryanowi Milkiewiczowi o zlt. pol. 1300. Pankiewiczom Adwokatom Sabsel. Trockich sukcessorom zeszłego Komor. Skarżyńskiego o zlt. pol. 100. Pawłowi i Katarzynie Leniewiczom o zlt. pol. 168. Janowi Szybakowskiemu Porucznikowi o zlt pol. 88. Mikołajowi Bohdanowiczowi o zlt. pol. 57. Stanisławowi i żenie jego z Bortkiewiczów Sylwestrowiczom Regentom sukcessorom Anieli Bortkiewiczowey o zlt. pol. 70 i gr. 10. Antoniemu Skurewiczowi o złot. pol. 17 gr. 10; osóbno Skurewiczowi zlt. pol. 144. Leyzerowi Szmuyłowiczowi o zlt. pol. 22. Szmuyle Wolfowiczowi zlt. pol. 36. Abrahamowi Abelowiczowi o zlt. pol. 12. Jankielowi Wernerowi o zlt. pol. 50. Leybowey Wiłkomierskiey o złot. pol. 51. Sewerynowi Kwatermistrzowi o zlt. pol. 88. Józefowi Klimaszewskiemu o zlt. pol. 269. Sukcessorom Dachnowskiego stelmacha o zlt. pol. 222. Antoniemu Grzymayle o rubli srebr. 100 i czer. zlt. 40. Kasperowi Dauszkiewiczowi Woźnemu Wileń. za dokumentem i bez dokumentu o zlt. pol. 2335. Orzechowskiemu rymarzowi do złożenia obligu od tegoż Woźnego Dauszkiewicza Załt. danego, lub zapłacenia summy za onym należney. Antoniemu Bukowskiemu o zlt. pol. 80. Ostrowskiemu na usługach u Każyńskiego będącemu o złot. pol. 288. Kilinskim o zlt. pol. 112. Sukcessorom Borkowskiego Burmistrza Wileń. o zlt. pol. 46. Fayfelowi Abelowiczowi Kantorzyscie poborcy lichwiarskich procentów od rubli srebr 50 rubli srebr. 50 w liczonych od tychże rubli srebr. 50 detrunkaty 10 części kapitału rubli srebr. 500 i a conto kapitału 35 rubli srebr. nadpłaconych wskazania. Mowszelowi Leybowiczowi do przyświadczenia. Komandorowi Janowi Marcinkiewiczowi Zabie zlt. pol. 800. Owsiejowi byłemu przy zielonym moście o zlt. pol. 22. Karolowi Krupskiemu o zlt. pol. 184. Józefowi Adamowiczowi dnwoprzy ey Kommunikacyi zostającemu o złotych polskich 24. Antoniemu Mazurowskiemu, sukcessorom Piotra Felżzobra. Antoniemu Grunwaldowi bednarzom tegoż opiekunów o czerw. zlt. 10. Z pobudek przeto, że napaśni pretensorowie, i kredytorowie przez frymarki swoje dużo do ruiny sytuacyi Załgo przyczynili się, a Debitorowie należnych summ przez szczegół wspomnionych nieopłacają żałującemu, przewodnictwem Remissy Sądu Głównego Guber. Litewsko-Wileńskiego 2go Departamentu, ze wszystkiemi prawem czyniąc wzywa do sądu w prośbach. Wszelkich dowodów ze strony żałującego u sądu złożyć się maiących zatwierdzenia, Pawłowskiemu, Grzymayle juramentem wydane świadectwa usprawiedliwić, i o nastaniu obligów 1go na imie Starożak. Josiela Szmuyłowicza, i drugiego na imie zeszłego Michała Brzozowskiego Podstolego, w jednym zawinieniu, i to z rozrachunku wydanych Obżał. Brzozowskim pod nayściśleyszym juramentem nakazania probować na stanie rzeczonego obligu oycu Obżałł. wydanego, i tego etiam przez akta inkwizycyi lub osobiste wyznanie osób powołanych do świadectwa sl dzenia, o unikczemnienia obligu na rubli srebr. 2300 Obżał. Joselowi wydanego. a za przelewem, u Icki z Turca jako prokurującego dzieło poniesione, o ukaranie za frymarki i Kondykta, za obligiem zeszłemu Brzozowskiemu na rubli srebr. 3016 wydanym, summy tylko rubli srebr. 2300 z obligu Josiela weszłey za realny dług uznania, w restancyi zaś pretensyą o rubli srebr. 716 znikczemnienia i skasowania na Obżał. Brzozowskich procentow od summy powyższey, płaconych powrót, z procentami, i expensami prawnemi zasądzenia, z Mejerami w moc dekretu Magistratu Wileń. stosunków znikczemnienia. Z resztą o wypełnienie skutków remissy, i prośb uprzedniemi żałobami objętych. — Na debitorach zaś per specifice wymienionych po opłaceniu solucyów przez niestawaiących poudzielnie summ zawinionych z procentami i expensami prawnemi w naybliższym czasie dla Załt. na rzecz massy pod konkurs idącey z extenuacyą wszelkich debitorów funduszów, licytacyą ruchomości, i sekwestracyą samych osób zasądzenia. Aresztów zatwierdzenia o bliższość do juramentu o skasowanie kapitałów, i rozciągnienia kar skutkiem Ukazu Imiennego 1815 roku Decembra 17 dnia wyszłego tych którzy większy nad szósty procent pobierali i oto o co w sprawie proszonym będzie.

Roku tysiąc ośmset szesnastego miesiąca Decembra 9 dnia Woźny świadczę, iż kopie tego pozwu, zgodne z ninieyszym autentykiem w sprawie JP. Daniela Bukszy byłego Ławn. miasta Wilna, 1wszą Karolowi Bukszy. 2gą Ludwikowi Umbahaumowi. 3cią Krzysztofowi Welerowi Obywatelom miasta Wilna oczewisto w ręce w mieście Wilnie każdemu udzielnemi kopiami popodawałem, i o terminie stawania przed Sądem Taxatorsko-Exdywizorskim Magistratu Wileńskiego zapowiedziałem. Niemniey czwartą kopią Kredytorom i wszelkiego tytułu pretensorom oraz debitorom, i dalszym do odpowiedzi ulegającym, by niewiadomością nie wymawiali się dla stawania sub amissione Rei do jednoczasowey rozprawy w sądzie Magistratu Wileńskiego dla opublikowania trzykroć do rąk Redaktora Kuryera Litewskiego podałem i o tém wszystkim strony zawiadomiłem.

Piotr Poczepowicz Woźny powiatu Wileń.

Roku tysiąc ośmset szesnastego miesiąca Decembra jedynastego dnia. Przed Aktami miasta Guberńskiego Wilna, stanąwszy osobiście Woźny powiatu Wileńskiego, Piotr Poczepowicz; ten kwit swóy Rellacyyny podanego pozwu officiose zeznał.

O czym i że jest w aktach świadczę.

Dominik Rewkowski M. Wilna Regent.

DRUGI